

1.6.2020

Kohti 2020-luvun kansalaislähtöistä julkista hallintoa –strategiahankkeen johtoryhmän 7. kokous

Aika	1.6.2020 klo 10.00-12.00	
Paikka	Skype	
Osallistujat	Päivi Nerg, VM puheenjohtaja Minna Karhunen , Suomen Kuntaliitto ry varapuheenjohtaja, sijaisena Jarkko Majava Arto Haveri, Tampereen yliopisto Seppo Määttä, VNK, poistui klo 11.40 Mikael Grannas, Sipoon kunta Anna Similä, LVM Riitta Kaivosoja , OKM, sijaisena Esko Ranto Jukka Aalto, SM Kari Hakari , STM Outi Ryyppö, TEM, sijaisena Jarkko Tonttila Leena Ylä-Mononen, YM	
	Eeva Kaunismaa, VM Jussi Kleemola, Broad Scope Katri Sarkia, Demos Helsinki Johannes Mikkonen Juha Leppänen Matti Kuivalainen	esittelijä, projektipäällikkö asiakohta 4 konsultti konsultti konsultti sihteeri

Asialista

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistion hyväksyminen (liite 1)

Avattiin kokous klo 10.02. Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio. Eeva Kaunismaa kävi läpi ajankohtaiset asiat ja tilannekatsauksen strategiahankkeen etenemiseen.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

2. Keskustelu strategian periaatteista ja toimintalinjauksista (liitteet 2 ja 3)

Keskusteltiin hanketiimin ja Demos Helsingin johtoryhmän edellisen kokouksen pohjalta työstämästä ehdotusluonnoksesta strategian periaatteiksi ja toimintalinjauksiksi konsultti Katri Sarkian esityksen pohjalta.

Periaatteisiin liittyen keskusteltiin eri ulottuvuuksista. Edellisessä johtoryhmässä oltiin puhuttu, pitäisikö pysyvyyden ulottuvuus muuttua jatkuvuuden ulottuvuudeksi. Periaatteita pidettiin pääsääntöisesti hyvinä. Avoimen ja yhtenäisen hallinnon sisällyttämistä yhden periaatteen alle pohdittiin. Niitä on perinteisesti pidetty omina kokonaisuuksinaan. Avoimuus vie ajatukset

helposti esimerkiksi läpinäkyvyyteen, eikä siihen, että hallinto toimii koordinoitusti tai "ilmiölähtöisesti". Toisaalta avoimuuden voi nähdä myös laajasti siten, että se sisältää erilaisia sisäiseen yhteistyöhön kannustavia periaatteita, eikä pelkkää avoimuutta ulospäin.

Kansainvälistä näkökulmaa verkostoituneisuuden ja keskinäisriippuvuuden kaltaisten asioiden kautta kaivattiin muihinkin periaatteisiin kuin planetaariseen vastuunkantoon. Samoin niistä ei välity selkeästi, millainen käsitys kansalaisesta on muodostettu strategiatyössä. Julkista hallintoa mahdollistajana ja arvonluojaana ehdotettiin nostettavaksi myös periaatteen tasolle. Tuotiin esille, että tiedon avaamiseen liittyy myös jännitteitä.

Periaatteiden sanavalinnat herättivät keskustelua. Kyky kuvitella muutosta ilmaisua pidettiin epämääräisenä. Ehdotettiin, että kyseinen periaate sidottaisiin tulevaisuudentutkimukseen tai johonkin muuhun järjestelmällisempään toimintaan kuin kuvitteluun. Projektipäällikkö totesi, että sanavalinnat ovat tietoisia ja tutkijasparrauksessa on mukana myös tulevaisuudentutkijoita.

Sanoituksia pidettiin myös mielenkiintoisina ja provosoivina. Inklusioon toivottiin suomankielistä vastinetta. Muutenkin periaatteiden tekstejä toivottiin hiottavan ymmärrettävämmäksi ja yksinkertaisemmaksi. Esimerkiksi se, mitä planetaarisella tarkoitetaan, ei välttämättä avaudu helposti. Todettiin, että moniin periaatteista tehtyihin huomioihin on vastattu toimintalinjauksissa. Päätettiin käydä läpi linjaukset ja keskustella sitten tarkemmin.

Katri Sarkia esitteli toimintalinjaukset. Kaksitoista toimintalinjausta oli ryhmitelty neljään kategoriaan, jotka olivat *Vuorovaikutus ja yhdessä tekeminen*, *Yhteiskunnallisen muutoksen johtaminen*, *Hallinto ihmistä varten* ja *Jatkuvasti oppiva hallinto*. Linjauksia ja niiden jäsenyyttä kiiteltiin. Agenda2030- ja inklusiolinjauksia pidettiin hieman poliittisina. Pitkällä aikavälillä ei ole itsestään selvää, että kaikki hallitukset sitoutuisivat esimerkiksi inklusioon ainakaan niin vahvasti kuin se oli aineistossa ilmaistu. Strategian tulisi kestää aikaa ja olla mahdollisimman pitkälle politiikasta riippumatonta. Siksi sanoituksen ei pitäisi olla pelkästään nykyisen tai tulevien hallitusten mukaista, vaan sen verkoston, joka strategiaa on työstänytkin. Tulevaisuusvaliokunta on siksi keskeinen foorumi, jossa työtä olisi hyvä käsitellä. Valiokunnan kanssa on käyty alustavia keskusteluja käsittelystä, mutta koronan vuoksi ajankohtaa ei ole vielä löytynyt.

Pitkän aikavälin suunnittelua koskevaa linjausta kritisoitiin siitä, että se asetti vastakkain ennakkoinnin ja pitkän aikavälin valinnat. Ei tulisi asettaa vastakkain sellaisia asioita, jotka pikemminkin täydentävät toisiaan. Todettiin, että toimintalinjauksilla ei haluta antaa sellaista kuvaa, että määrätietoisesti kehitetystä ennakkointityöstä oltaisiin luopumassa.

Sääntelyä koskevaan linjaukseen toivottiin tarkkuutta. Sen lisäksi, että sääntely tukee ja mahdollistaa, sen tärkeä funktio on turvata ihmisten elämä ja yhteiskuntaa. Ei tule luoda vaikutelmaa, että nämä asiat olisivat vastakkaisia. Toisaalta esitettiin, että joillain hallinnonaloilla suhtautuminen sääntelyyn on linjausta liberaalimpaa: lainsäädännön rinnalle ja tilalle haetaan itsesääntelyn ja informaatio-ohjauksen kaltaisia pehmeämpiä ohjauskeinoja. Puheenjohtaja pohti uudenlaisen ohjauspolitiikan mahdollisuuksia, jossa suomalaista järjestelmää ei enää määrittäisi sana "lainsäädäntöyhteiskunta". Tunnistettiin, että sääntelypolitiikasta on kaksi toisistaan irronnutta diskurssia. Lainsäädäntöä ollaan haluttu jo pitkään kehittää mahdollistavampaan suuntaan. Toisaalta erilaisista rajoituksista halutaan pitää tiukastikin kiinni. Näiden kahden linjan välille kaivattaisiin siltaa. Millaista

olisi hajautetumpi, prosessimainen ohjaus, jossa hallinto olisi kuitenkin tärkeässä roolissa? Todettiin, että aihe otetaan tarkempaan työstöön. Paikallishallinnon Agenda2030-tavoitteiden huomioimista suositeltiin. Huolta herätti myös se, että jos strategiatekstissä tulee koko ajan uusia käsitteitä, narratiivista on vaikea saada ymmärrettävää hallinnossa ja sen ulkopuolella. Projektipäällikkö totesi, että sekä periaatteet ja linjaukset ovat vielä aihioita. Osa on yksinkertaistuksia. Poliittisten voimasuhteiden muuttumista on mietittävä tarkasti, sillä strategian on tarkoitus kantaa 2030-luvulle. Toimintaympäristön todettiin muuttuneen siitä, kun toimintaympäristöä kuvaavat megatrendit on sanoitettu Suomessa edellisen kerran. Projektipäällikkö kertoi, että korona on huomioitu strategiatyössä.

Päätös: Merkitiin keskustelu tiedoksi.

3. Kesän ja syksyn työskentely (liitteessä 2)

Keskusteltiin työsuunnitelman tarkennuksista ja askeleista kohti valmista strategiaa projektipäällikkö Eeva Kaunismaan alustuksen pohjalta. Pohdittiin parasta vaihtoehtoa kirjalliselle kommentoinnille. Lausuntokierrosta pidettiin raskaana virastoille ja kunnille. Otakantaa.fi-kyselyn huonona puolenä pidettiin sitä, ettei saada virallisia kantoja. Todettiin, että otakantaa.fi-kysely mahdollistaa vaikuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Päätös: Päätettiin avata otakantaa.fi-kysely strategiavalmistelun rikastamiseksi.

4. Valtion käyntiasioinnin palveluverkko –selvityksen esittely (liite 4 toimitetaan myöhemmin)

Kuultiin Jussi Kleemolan (Broad Scope Management Consulting Oy) alustus valtion käyntiasioinnin palveluverkkoselvityksestä ja keskusteltiin alustuksen pohjalta. Selvitys on luettavissa valtiovaraministeriön sivuilla.

Johtoryhmäläiset kysyivät, oliko selvityksessä pohdittu, miten palvelupisteet voitaisiin järjestää kuntien kanssa yhdessä. Tätä oli tarkasteltu ja erityisesti harvaan asuttujen alueiden osalta. Keskustelussa ehdotettiin myös kompensatiojärjestelmää yhteispalvelupisteisiin.

Puheenjohtaja totesi, että aineisto antaa jatkopohdintaan hyvät eväät ja siihen palataan vielä syksyllä. Esitys on luettavissa Tiimerissä ja selvitys valtiovaraministeriön verkkosivuilla.

Päätös: Merkittiin keskustelu tiedoksi.

5. Muut asiat

Ei muita asioita

6. Kokouksen päättäminen

Päätettiin kokous klo 11.56.

Liitteet

Liite 1	Muistio 28.4. jory
Liite 2	Kokousaineisto
Liite 3	Demos Helsingin luonnos strategian periaatteista ja toimintalinjauksista
Liite 4	Palveluverkkoselvityksen aineisto julkaistaan 27.5.